

Josep Vicent Boira

Tres hectàrees per hora

Junt amb l'atur, el dèficit o el diferencial amb el bo alemany, la dada que ens faltava per quadrar una de les més difícils èpoques de la història d'Espanya és aquesta: 3 hectàrees per hora o, per ser exacte, 3,37 hectàrees cada seixanta minuts. Aquesta és la mitjana de transformació del sòl patri que hem patit entre l'any 2000 i l'últim disponible, el 2006. Transformació de terra en viaris, rotondes, cruïlles, vies de ferrocarril i voreres. En unifamiliars, aparellats o adossats. En edificis de veïns d'arquitectura anònima, postmoderna, neogòtica o funcionalista. En fàbriques, polígons, zones logístiques o d'emmagatzematge. Transformació de 350.000 hectàrees aproximadament des del 1987.

Perquè el sòl, com la matèria, ni es crea ni es destrueix, només es transforma. Horts de tarongers, d'ametllers, de fruiters. Masses atapeïdes de pins, de roures i d'alzines. Extenses àrees de romaní i margalló o senzillament humils superfícies de pastures van constituir el combustible de l'incendi que estem pagant avui dia. Un incendi que els hidroavions més potents, decorats amb les estrelles d'Europa o el planisferi de l'FMI, no poden apagar ni amb tones de diners frescos.

Algun dia s'haurà d'escriure la història d'aquest holocaust, d'aquest gegantí drama de la nostra geografia. Les dades ens indiquen la magnitud del desastre. Els últims vint anys de creixement econòmic d'Espanya es van basar en una cruel depredació territorial. Entre el 1987 i l'any 2000, cada hora és va urbanitzar una mitjana d'una hectàrea i mitja de sòl. Atès que la cosa funcionava,

en els sis anys següents es va estrènyer l'accelerador, arribant-se a la xifra de 3,37 hectàrees per hora. Obliden-se dels 310 quilòmetres per hora de velocitat dels combois de l'AVE. L'autèntica velocitat de creuer del miracle (i del desastre) espanyol va ser 3,37 hectàrees per hora.

N'hem de buscar culpables? Podem fer-ho? No sabríem on trobar-los. Característica d'aquests darrers anys ha estat també el fet de difuminar responsabilitats. En aquest Fuenteovejuna urbanístic, tots vam ser culpables (o ningú no ho va ser). La cobdícia es va desencadenar i, com en aquelles pel·lícules del Far West,

al galop tendit a clavar la seua bandera al territori de l'avidesa. Per això, ara és tan difícil enjudiciar els culpables. Com en tants altres assumptes, Espanya s'ha rendit a l'*sfumato*, aquesta vaporosa tècnica que emmascara la realitat, que suavitza les arrugues, que impedeix diferenciar el fons de la forma.

Espanya és un país curiós. És capaç d'arribar gairebé a les mans amb la Gran Bretanya per 680 hectàrees, les que ocupa Gibraltar, però incapaç d'emportar-se-les al cap per les 350.000 que es van "perdre" des del 1987. Aquestes 680 hectàrees gibraltarenyes, al ritme dels últims

anys, s'haurien folrat completament de ciment i asfalt exactament en 201 dies. Haurien sobrat de l'any 164 dies per discutir sobre la seua sobirania. 680 hectàrees contra 350.000 és una nova prova del pesat farcell que la història d'aquest país carrega sobre l'esquena dels espanyols des que neixen i de com en som, d'insensibles, a la seua geografia. Quan en el futur s'escriga la història d'Espanya, estic segur que sempre hi haurà un apartat, gran o petit, per a les 680 hectàrees de Gibraltar, per a les topades entre les patrulleres de la Guàrdia Civil i les de la real marina britànica, per a la crítica al tractat d'Utrecht i per a les declaracions rotun-

IOMA

es va donar el tret de sortida per a la més esbojarrada carrera cap al precipici que Espanya ha conegut en època recent. Era igual que el municipi fóra modest o robust, i era igual que per sobre hi haguera una autoritat amb responsabilitat urbanística o territorial.

Cada alcalde, cada promotor, cada conseller autonòmic o ministre del ram, siga a bord de carruatges desgavellats, cavalls fogosos o carretes llustroses, es va llançar

des de personatges com José Bono, qui va assenyalar fa un any que "Gibraltar lo que es, antes que un problema o una oportunidad, es español".

I les 350.000 hectàrees transformades, "perdudes"? No eren espanyoles? Doncs no, sembla ser. Aquelles, abans que espanyoles, van ser, aquestes sí, una oportunitat. I especialment ho van ser per a uns quants espavilats, encara que avui n'estiguem tots pagant les conseqüències. ●

El repte no és el deute

En aquesta Europa de sobirania compartides –tant si ens agraden com estan repartides com si no–, diumenge que ve estem convidats a jugar-hi un *round*. Sembla que només es tracta de triar el millor alumne per aplicar el manual per alleugerir la crisi del deute. Malauradament, un aspecte d'una gran urgència que n'amaga un altre de gran importància.

Durant els darrers vint anys hem basat el miracle de la nostra convergència amb Europa en termes de renda i d'ocupació en el model equivocat. Un model que no ha generat valor afegit, que és obsolet i que no ens ha preparat per al món que arriba. Certament, a més, ho hem fet endeutant-nos fins a les orelles –tots, públics i privats–. Doblement ineficaç.

No només hem fet infraestructures inútils, sinó infraestructures dissenyades per a un món que aviat no existirà. Hem consumit territori productiu que necessitem per a la funcionalitat ecosistèmica, per a la producció agrària de proximitat, per a la generació d'energia o per a altres usos productius. Ens queden ara erms improductius sense cap càrrega d'innovació ni de coneixement, que no valen ni com a actiu per al refinançament. Un llast i un cost. Tampoc hem treballat a fons la reconversió de la nostra altíssima capacitat industrial per reorientar-nos als nous mercats emergents. Els que ho han fet han estat l'excepció i han estat observats de reüll.

No tenim infraestructura lleugera, transport públic de proximitat eficient, àrees industrials connectades ni barris productius que ara ens

FREDERIC XIMENO

BIÒLEG I EMPRESARI

convenen. No hem lluitat per consolidar un sistema educatiu universal que apugés significativament la mitjana de les nostres capacitats per pensar diferent.

Hem parat poquíssima atenció a l'eficiència energètica, ambiental i territorial –aquell 4% d'increment de preu que feia suposadament inviables els projectes i que ara enyorarem de debò–. La nostra dependència dels combustibles fòssils segueix sent aclaparadora. Ens hem entestat a persistir en una antiga promesa del tot inassolible per irrigar 70.000 hectàrees, en comptes de mobilitzar la nostra agricultura i la nostra agro-indústria cap a nous productes i mercats de proximitat i de valor afegit. Arribats a aquest punt, com generem 800.000 nous llocs de treball, reactivant l'economia productiva? Aquesta és la pregunta important, que també reclama una resposta urgent.

**No només hem fet
infraestructures inútils,
sinó infraestructures
dissenyades per a un món
que aviat no existirà**

L'Agència Internacional de l'Energia (AIE) afirma en el seu informe del 2011 que si no hi ha canvis significatius en la manera de produir i consumir energia, el 2017 arribarem a un punt d'inflexió irreversible en termes d'escalfament global. Altrament, valora que cada euro que es deixa d'invertir en energia més neta i eficiència energètica ens costarà 4,3 euros en el futur. Al nord d'Europa, fa més de 10 anys que governs de tots colors i empreses de totes mides, esperonats per la ciutadania, treballen coordinadament des de la perspectiva ambiental. Impulsen polítiques, tecnologies i serveis en l'àmbit de les energies renovables, l'eficiència energètica i la gestió eficient dels recursos. I les exporten.

Ni formem part del club que ja està obrint un espai significatiu en l'ocupació verda, ni estem preparant el país per a la resiliència al canvi climàtic, ni per a l'increment dels preus de l'energia, ni per a un nou model de serveis i de producció. Podríem liderar –les capacitats les tenim– la revolució tecnològica i la reorientació de les inversions a la sostenibilitat. Si no pot ser, em conformaria amb seguitament entusiasta de les tendències que estan generant ocupació, optimisme i confiança, assumides per una gran part de la població del nord d'Europa i que garanteixen el futur dels meus fills. Però ni això. Tenir com a únic objectiu la retallada de la despesa pública sense plantejar una perspectiva de reorientació del model productiu és absurd i preocupant. Aquesta és una setmana interessant per veure si hi ha algú que té alguna cosa més per oferir.